

Beslut

**efter granskning av elevers tillgång till läroböcker och
andra läromedel i grundskolan vid Ekebyhovsskolan i
Ekerö kommun med Ekerö kommun som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en granskning på Ekebyhovsskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i grundskolan.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Ekebyhovsskolan i Ekerö kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom det granskade området. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Ekebyhovsskolan i Ekerö kommun i hög utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att lärare ser till att läroböcker och andra läromedel används på ett sätt som hjälper eleverna att få en tydlig överblick och förstå sammanhang inom de ämnen och arbetsområden som de läser. Därutöver visar granskningen att det finns ett medvetet arbete gällande läroböcker och andra läromedel som möjliggör progression i elevernas lärande och bidrar till ett intresse för ämnet hos eleverna.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att lärarna säkerställer att eleverna får använda aktuella och relevanta läroböcker samt andra läromedel, med tydlig koppling till läroplanen, för att planera och genomföra undervisningen. Av intervjuer med lärare och elever framgår att det finns en genomgående tanke kring hur läroböcker och andra läromedel regelbundet ska användas i undervisningen. Lärarna har fört gemensamma diskussioner om användningen och delar exempelvis planeringar med varandra. Läroböcker och andra läromedel utgör en stomme i undervisningen och lärare uppger att läroböcker används i alla ämnen och årskurser, utom i engelska och teknik i årskurs 1. Lärare och elever uppger att läroboken ger en överblick över ämnets innehåll. Exempelvis uppger lärare att då eleverna får en ny lärobok går de tillsammans med läraren igenom innehållet, vad eleverna ska komma att lära sig och hur de ska arbeta med boken. Läroboken kan även väcka elevernas intresse för ämnet och aktuella arbetsmoment. I matematik på lågstadiet inleds exempelvis varje kapitel med en saga utifrån vilken eleverna kan få en förförståelse för vad det kommer att handla om. Elever i årskurs 3–6 uppger att de tycker om läroböcker utifrån texter, bilder eller bokens förklaringar.

I syfte att öka läsförståelsen får elever öva på läsning i läroböckerna i alla teoretiska ämnen, både självständigt och tillsammans med andra. Det kan exempelvis ske genom gemensam läsning i läroboken i natur- eller samhällsorienterande ämnen. Lärare tränar även elever på att sammanfatta och att plocka ut viktiga begrepp i olika texter. Lärare berättar exempelvis att elever och lärare gemensamt gör tankekartor för att sammanfatta olika moment samt att eleverna efterhand blir alltmer självständiga så att de med tiden kan göra egna sådana.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger ändamålsenliga instruktioner till eleverna om hur de ska använda läroboken och andra läromedel på lektionen men också för att ge ämnesöverblick och förmedla syftet med ett läromedel.

Av intervjuer med lärare framgår att de är noggranna med att ge ändamålsenliga instruktioner och säkerställa att eleverna har förstått vad de ska arbeta med utifrån läroböcker och andra läromedel. Lärare uppger att de från årskurs 1 visar och instruerar eleverna hur de ska arbeta i böckerna och att det ger eleverna en tydlig överblick över ämnet. Då eleverna får en ny lärobok får eleverna först bläddra och bekanta sig med boken. Utifrån baksidestexten på boken, innehållsförteckningen och boken som helhet går de i undervisningen igenom vad ämnet i sin helhet kommer att omfatta. När lärare ska gå igenom ett nytt område så leder de samtal med eleverna för att ge en förståelse för textens innehåll. Lärare ger eleverna muntligen instruktioner om lektionsinnehåll kopplat till läroboken med bland annat vilka sidor eleverna ska arbeta i samt hur de ska arbeta. Läraren visar samtidigt detta på en digital tavla. Lektionsinnehållet och aktuella sidor i läroboken sparas digitalt så elever och föräldrar har tillgång till det såväl under som efter skoltid. Lärare går även igenom ämnesspecifika och andra begrepp med eleverna, som de ibland får i läxa.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärare använder nivåanpassade läroböcker och andra läromedel vilket ger eleverna möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Lärare uppger att de tillsammans har sett till att de läroböcker och andra läromedel som de använder är nivåanpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. I intervjuer med lärare framkommer att det i ämnen som matematik, engelska och svenska finns olika nivåer i läroböckerna som eleverna kan arbeta efter. Lärare uppger att de både stöttar elever i behov av extra hjälp och utmanar elever som behöver det. Eleverna kan även få läsa en annan bok än läroboken, lyssna på texter vid behov eller arbeta med extramaterial. Vidare uppger lärare att de med hjälp av lärarhandledningarna kan ta fram enklare och svårare material till

eleverna. Lärare beskriver att en varierande undervisning är motiverande för eleverna och att de varierar undervisningen utifrån läroboken och andra läromedel genom att exempelvis komplettera med lärverktyg eller genom arbete utomhus, beroende på undervisningens tema.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att eleverna har tillgång till och ges möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid, till exempel på extra studietid, vid läxor och inför bedömningsuppgifter.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att eleverna har tillgång till läroböcker och andra läromedel i de teoretiska ämnena utanför lektionstid, med undantag för engelska och teknik i årskurs 1. Elever kan ta med läroböcker och andra läromedel till skolans extra studietid, skolans fritidsklubb eller hem för att repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper. Vissa elever har dessutom ett extra exemplar av läroboken hemma. Lärare och elever uppger att eleverna har regelbundna läxor, exempelvis på begrepp ur läroboken. Läxorna ligger även digitalt så föräldrar ska kunna ha tillgång till dem. Av elev- och lärarintervjuer framgår att lärarna ger eleverna noggranna instruktioner, som även finns digitalt, om hur de ska använda läroböcker och andra läromedel i samband med exempelvis läxläsning eller för att läsa på inför prov. Även om lärarna inte direkt uppmuntrar eleverna att ta hem läroböckerna vid sidan av läxor finns heller inget hinder för eleverna att ta hem dem om de vill eller behöver.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.

I intervju med rektorn framkommer att rektorn har satsat på att säkerställa att det finns tillgång till tryckta läromedel i alla teoretiska ämnen samt att också förnya och byta ut läromedel. Rektorn ser till att det finns medel för att inhandla läroböcker och andra läromedel. Läroböckerna finns tillgängliga genom att eleverna har egna exemplar varav de flesta finns i deras klassrum. Av Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön framgår att det även finns extra exemplar av läroböcker och andra läromedel att tillgå vid behov. Inför skolans flytt till nya lokaler under höstterminen har rektorn sett till att det finns aktuella och relevanta läroböcker till alla elever. Enligt rektorn har nya, fräscha läroböcker ett symbolvärde som anger att ämnet är viktigt. Elever bekräftar i intervju att de tycker om sina läroböcker och att de upplever att de har god tillgång till dessa.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Rektorn uppger hen har gett lärarna i uppgift att tillsammans utifrån didaktiska överväganden diskutera och genomlysra elevernas läroböcker samt i konsensus välja läroböcker, andra läromedel och tillhörande lärarhandledningar. Lärare berättar att de därefter har haft samtal om och enats kring vilka läroböcker och andra läromedel som de ska använda inom stadierna. De har även haft stadieövergripande samtal i syfte att skapa fungerande övergångar för elever mellan årskurs 3 och 4. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att rektorn uppmuntrar till nyinköp av läroböcker och andra läromedel, och delger lärarna provexemplar. Rektorn och den biträdande rektorn stödjer lärarna vid behov i diskussioner och beslut.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete gällande användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

I rektorsintervjun framkommer att rektorn har initierat ett arbete för att stärka likvärdigheten inom skolan gällande lärarnas användning av läroböcker och andra läromedel. Rektorn har under flertalet år arbetat för att lärarna på skolan ska ha en samsyn och gemensam uppfattning om ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Vidare har rektorn arbetat för att lärare ska sträva mot enhetlighet i läromedelsmaterialet för att underlätta gemensam planering och övergångar. Exempelvis berättar lärare att de har möten över stadierna för att diskutera användningen av läromedel. Rektorn uppger vidare att kollegiet har använt gemensam mötestid till ett utvecklingsarbete kring att stärka elevernas läsförmåga genom läsning i alla ämnen för att alla elever ska ges möjlighet att nå så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att skolan gör olika slags utvärderingar av tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel. Lärare berättar att de löpande diskuterar i arbetslaget hur läroböckerna fungerar och hur de används. Vid behov lyfter lärarna sedan dessa frågor till ledningen. Även inför byte av en lärobok eller annat läromedel gör lärare utvärderingar och diskuterar olika läromedel utifrån för- och nackdelar. Därutöver sker varje termin en genomgång av läromedel och efter varje läsår har lärarna en sittning där de diskuterar läromedel inför kommande läsår. Rektorn berättar att hen kontinuerligt lyssnar in lärarnas tankar kring läroböcker och andra läromedel, såväl under de

möten då läromedel är på agendan som då lärare spontant tar upp frågan kring läromedel med biträdande rektorn eller rektorn.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom de granskade områdena. Granskningen avslutas därmed.

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare

Signerat av: Roger Persson

X Sylvia Lindqvist

Föredragande

Signerat av: Sylvia Tutzauer Lindqvist

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Åsa Pleiner deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande²:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.³

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.⁴ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁵

¹ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

² 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

³ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

⁴ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

⁵ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁶

⁶ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Ekebyhovsskolan den 27 januari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Sylvia Lindqvist och Åsa Pleiner.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Ekerö kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–6. Förskoleklassen ingår inte i granskningen. På skolenheten går 537 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel i undervisningen på ett sätt som skapar överblick och sammanhang i ämnet. Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel på ett sätt som ger eleverna möjlighet till progression samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel för att utveckla elevernas läsförståelse. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.